

İlgili Kanun / Madde
506 S.SSK/87

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2010/9170
Karar No. 2010/13928
Tarihi: 19.10.2010

● ARACI ALT İŞVEREN SORUMLULUĞU

ÖZETİ: İşin belirli bir bölümünün değil de, tamamının bir bütün halinde ya da bölümlere ayrılarak başkalarına devredildiği, işten bu yolla tamamen el çekildiği, sigortalı çalıştırılmadığı için işveren sıfatına haiz olunmadığı durumda ise, bunları devralan kişiler alt işveren, devredenler de asıl işveren olarak nitelendirilemeyecektir.

Aracı sıfatının kazanılmasında diğer koşullar ise asıl işverenden üstlenilen işin, asıl iş ya da işyeriyle ilgili işin bir bölümünde veya işyeri eklentilerinde alınmış olması ve bu işte işi alanın kendi işçilerinin çalıştırılması ve bu nedenle de işveren sıfatına sahip olunmasıdır

Davacı Şirketin, 506 sayılı Kanunun 87. maddesi uyarınca alt işverenin prim borçlarından sorumlu olması gerektiğinin tespiti halinde dahi; Borçlar Kanunu'nun 134. maddesinde yer alan “Müruru zaman, müteselsilen borçlu olanlardan veya taksimi kabil olmayan bir borcun müşterek borçlularından birine karşı kat edilmiş olunca diğerlerine karşıda kat edilmiş olur.” hükmü de gözetilerek; ödeme emrine konu prim borçları yönünden, davacı veya müteselsil borçlular hakkında 6183 sayılı Kanunun 103 ve 104. maddeleri uyarınca zamanaşımını kesen veya durduran bir işlemin gerçekleşmediğinin belirlenmesi halinde, zamanaşımı iddiasına değer verilmesi

zorunluluğu bulunduğu halde bu yönde herhangi bir inceleme yapılmaksızın, “Borçlar Kanunu'nun 125. maddesi hükümlerine göre 10 yıllık zamanaşımına tabi olduğu...” ve zamanaşımı süresinin geçmediği gerekçesiyle hüküm kurulmuş olması; usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

DAVA: Röдовans sözleşmesi uyarınca işletmesi verilen maden sahasında işçi çalıştıran şirketin prim borçları nedeniyle tebliğ edilen ödeme emrinin iptali istemine ilişkin davanın yapılan yargılaması sonunda; ilâmda yazılı nedenlerle isteğin reddine ilişkin hükmün süresi içinde temyizden duruşmalı olarak incelenmesi davacı avukatınca istenilmesi üzerine, dosya incelenerek, işin duruşmaya tâbi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 19.10.2010 Salı günü tayin edilerek taraflara çağrı kâğıdı gönderilmiştir. Duruşma günü duruşmalı temyiz eden davacı adına Av. Şeref Han ile karşı taraf adına Av. Şükran Doğan geldiler. Duruşmaya başlandı. Hazır bulunan avukatların sözlü açıklamaları dinlendikten sonra duruşmaya son verilerek aynı günde Tetkik Hâkimi Ercan Turan tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

1-Davada öncelikle çözümü gereken sorun, prim borçlusu şirket ile davacı şirket arasında düzenlenen, maden kömürü sahasının röдовansla çalıştırılmasına ilişkin sözleşmeye dayalı çalışmanın, asıl işveren-alt işveren (taşeron) ilişkisi yaratacak nitelikte olup olmadığının saptanmasıdır.

Mahkemece, sözleşmede sahayı röдовans usulüyle işletecek şirketin taşeron olarak tanımlanmış olması ve davacı şirkete sözleşmeyle tanınan yetkilerden hareketle, şirketler arasında asıl işveren–alt işveren ilişkisinin gerçekleştiği sonucuna varılmıştır.

506 sayılı Kanunun 87. maddesi hükmüne göre aracı, bir işte veya bir işin bölüm veya eklentisinde işverenden iş alan ve kendi adına sigortalı çalıştıran kişidir.

Asıl işveren taşeron ilişkisinin varlığı için, öncelikle işin başka bir işverenden alınmış olması; bir başka ifade ile asıl işverenin işverenlik sıfatına devredilen iş dolayısıyla sahip olması, asıl işyeri ya da işyerinden sayılan yerlerde kendi adına işçi çalıştırıyor olması gerekir.

İşin belirli bir bölümünün değil de, tamamının bir bütün halinde ya da bölümlere ayrılarak başkalarına devredildiği, işten bu yolla tamamen el çekildiği, sigortalı çalıştırılmadığı için işveren sıfatına haiz olunmadığı durumda ise, bunları devralan kişiler alt işveren, devredenler de asıl işveren olarak nitelendirilemeyecektir.

Aracı sıfatının kazanılmasında diğer koşullar ise asıl işverenden üstlenilen işin, asıl iş ya da işyeriyle ilgili işin bir bölümünde veya işyeri eklentilerinde alınmış

olması ve bu işte işi alanın kendi işçilerinin çalıştırılması ve bu nedenle de işveren sıfatına sahip olunmasıdır.

Mahkemece, sözleşme hükümlerinin ayrıntılı irdelenmesi yapılarak sonuca varılmışsa da; sözleşmede belirtilen hükümlerin yaşama geçirilme biçimi, asıl işverenin işyerinde işçi çalıştırıp çalıştırmadığı; sözleşme hükümlerinin uygulandığı dönem içerisinde denetim görevinin sözleşmeye uygun olarak gerçekleştirilip, bu konuda eleman çalıştırılıp çalıştırılmadığı; üretim araçlarının kim tarafından ne şekilde sağlandığı konuları da araştırılarak, 506 sayılı Kanunun 87. maddesi koşullarının somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğinin şüpheden uzak biçimde ortaya konulması gereğinin gözetilmemiş olması; 2-506 sayılı Kanunun 80. maddesinde 3917 sayılı Kanunla yapılan değişiklik uyarınca, Kurumun süresi içerisinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde 6183 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gereği öngörülmüş; 3917 sayılı Kanunla yapılan bu değişiklik aynı Kanunun 8. maddesi hükmüne göre, 08.12.1993 tarihinde yürürlüğe girmiş; daha sonra, 24.06.2004 tarih, 5198 sayılı Kanunla aynı maddede yapılan değişiklik sonucunda, Kurum alacaklarının tahsilinde 6183 sayılı Kanunun 102. maddesinin de uygulanma olanağı bulunmadığı düzenlemesi getirilmiş ve düzenleme 06.7.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu durumda, zamanaşımı süresi bakımından 3917 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 08.12.1993 tarihinden önceki dönemle, 5198 sayılı Kanunun yürürlüğü sonrasına ilişkin prim ve gecikme zamları yönünden, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun alacak hakkı, Borçlar Kanunu'nun 125. maddesinde öngörülen 10 yıllık zamanaşımı süresine tabidir. Giderek, zamanaşımının başlangıç tarihi ise, yine, Borçlar Kanunu'nun 128. maddesi gereğince alacağın muaccel olduğu tarihtir ve zamanaşımının kesilmesi ve durdurulmasına ilişkin Borçlar Kanunu'nun 132. ve ardından gelen maddeleri de burada aynen geçerlidir. 08.12.1993 tarihinde yürürlüğe giren, 3917 sayılı Kanunun getirdiği düzenlemenin geçerli olduğu döneme ilişkin prim ve gecikme zammı alacakları yönünden ise, 6183 sayılı Kanunun zamanaşımına ilişkin 102. ve ardından gelen maddeleri geçerlidir. Bu yönde 102. madde hükmüne göre zamanaşımı süresi 5 yıl olup, zamanaşımı süresinin başlangıcı ise, alacağın vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden yıldır.

Davacı şirkete 11.12.2009 tarihinde tebliğ edilen ödeme emrine konu prim borcu, 1999 yılı 7, 8, 9,10,11 ve 12. aylarına ilişkindir.

Davacı Şirketin, 506 sayılı Kanunun 87. maddesi uyarınca alt işverenin prim borçlarından sorumlu olması gerektiğinin tespiti halinde dahi; Borçlar Kanunu'nun 134. maddesinde yer alan “Müruru zaman, müteselsilen borçlu olanlardan veya taksimi kabil olmayan bir borcun müşterek borçlularından birine karşı kat edilmiş olunca diğerlerine karşıda kat edilmiş olur.” hükmü de gözetilerek; ödeme emrine konu prim borçları yönünden, davacı veya müteselsil borçlular hakkında 6183 sayılı

Kanunun 103 ve 104. maddeleri uyarınca zamanaşımını kesen veya durduran bir işlemin gerçekleşmediğinin belirlenmesi halinde, zamanaşımı iddiasına değır verilmesi zorunluluğı bulunduğı halde bu yönde herhangi bir inceleme yapılmaksızın, “Borçlar Kanunu'nun 125. maddesi hükümlerine göre 10 yıllık zamanaşımına tabi olduğı...” ve zamanaşımı süresinin geçmediğı gerekçesiyle hüküm kurulmuş olması; usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

O halde, davacı vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, Davacı avukatı yararına takdir edilen 750,00 TL duruşma avukatlık parasının davalıya yükletilmesine, temyiz harcının istek hâlinde davacıya iadesine, 19.10.2010 gününde oybirliğiyle karar verildi.